

HAMLEDE
3 MAT

9 edebiyat

konu anlatan soru bankası

9. Sınıf Edebiyat Konu Anlatan Soru Bankası

Dikkat! Kitabın tamamı yüksek düzeyde görsel, sanatsal ve akademik işçilik ürünüdür.

Her hakkı **Tammat Yayıncılık ve Eğitim Danışmanlık San. Tic. Ltd. Şti'**ye aittir.

Lütfen tamamen ya da kısmen kopya etmeyiniz.

Kopya ediyorsanız sevmişsiniz, demektir.

O hâlde satın alın yenilerinin yazılmasına vesile olun.

genel yayın yönetmeni : Süleyman TOZLU

editör : Yunus SEVİNDİK

ISBN : 978-605-274-017-0

baskı : Aykut Basım Yayın Matbaacılık San.Tic.Ltd.Şti.

baskı tarihi : 2019

yayıncı sertifika no : 44353

Şenlikköy Mahallesi Cevizli Sokak No:16 D:6

Florya Bakırköy/İstanbul

t/ +90 212 424 00 64

bilgi@tammatyayincilik.com

www.tammatyayincilik.com

HAMLEDE 3 MAT

nedir?

Hamle **1**

kuralı öğren

O hücrede anlatılması gereken kural ya da formülü içerir.

Hamle **2**

örneği incele

Verilen kuralı en iyi açıklayan örneği içerir.

Hamle **3**

bir de sen dene

Özel bir sıralama ile hazırlanmış sorularla öğrenilenlerin pekişmesi sağlanır.

edebiyat "3 hamlede mat" edilir mi?

de ne demek?

Bu kitaptaki hiçbir soru rastgele yazılmadı!
Bu sebeple "**akıllı hamleler**" adını verdiğimiz testleri dersten hemen sonra çözdüğünde varsa edebiyat dertlerini üç hamlede mat edebilirsin!

**Tamam,
bu iş oldu!**

Her ünitenin sonuna tüm üniteyi kapsayan, üniversite sınavlarında çıkması muhtemel sorulardan oluşan **ünite testleri** ile kitabımızı zenginleştirdik.

başka?

Hamle sorularının ardından, öğrenilen hamleleri bir arada kullanabilmek ve pekiştirmek için ara testler hazırladık.

$E = mc^2$

soruların mutfağında kim mi var?

Bu kitabın arkasında en alt seviyeden en üst seviyeye kadar farklı öğrenci grupları ile uzun yıllar çalışmış usta edebiyat hocaları vardır.

SINIF

içindekiler

edebiyat

Ünite 1	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATINA GİRİŞ	
	Metinlerin Sınıflandırılması, İletişim ve Ögeleri	8
Ünite 2	HİKAYE	
	Hikayenin Genel özellikleri / Ögeleri	22
	Hikâye Türleri	23
	İsimler	28
	Ses Bilgisi.....	29
	Yazım Kuralları.....	34
	Noktalama İşaretleri	35
Ünite 3	ŞİİR	
	Şiirle İlgili Temel Kavramlar ve Şiir Türleri	56
	Şiirde Ahenk Unsurları	57
	Edebi Sanatlar	64
	Nazım Biçimleri ve Türleri	70
	Sıfatlar	82
Ünite 4	MASAL/FABL	
	Masal ve Fablın Özellikleri.....	114
	Edat / Bağlaç / Ünlem	115

9

HAMLEDE 3 MAT

Ünite 5 ROMAN

Romanın Özellikleri ve Tarihi Gelişimi	130
Zamirler.....	131

Ünite 6 TİYATRO

Modern Tiyatro	146
Geleneksel Türk Tiyatrosu	147
Tiyatro Terimleri.....	148
Zarflar.....	149

Ünite 7 BİYOGRAFI / OTOBİYOGRAFI

Biyografi / Otobiyografi / Monografi.....	166
Fiiller (Fiilde Anlam)	167

Ünite 8 MEKTUP / E-POSTA

Mektup / E - Posta	180
Fiiller (Fiilde Kip)	181

Ünite 9 GÜNLÜK / BLOG

Günlük / Blog	194
Ek Fiil / Fiilde Çatı.....	195

Hamle 3 Cevapları	206
--------------------------------	------------

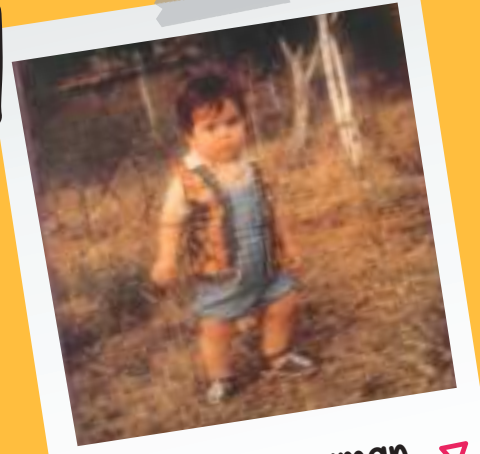

Ustalara saygı

Neşe Atabey

“Kalite asla tesadüf değildir”

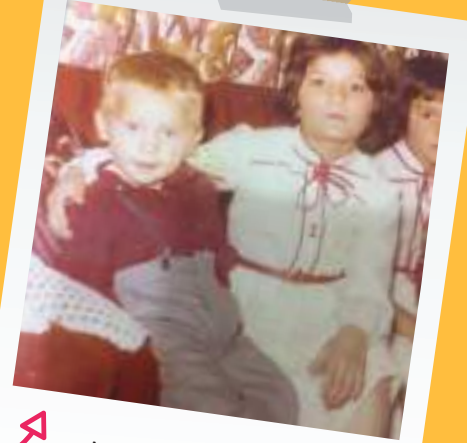
Faruk Kocaman

“Çalışkanlık, alışkanlık haline gelirse onu başarı takip eder. İnsan, hayallerine ve hedeflerine ulaşmasa da bu yolda çabalarırken o kadar çok şey elde ediyor ki bunu zamanla anlıyor. Tecrübe, istediklerimizi elde edemediğimizde kazandıklarımızdır.”

Ahmet Kaya

“Bir bilgi bir soruyu,
bir soru bir insanı,
bir insan dünyayı değiştirir.
Gök kubbede hoş bir seda
olmak dileğiyle...”

İslam Çamlıbel

“Tercihlerimizdir
bizi başarılı kılan”

1. Ünite
TÜRK DİLİ VE
EDEBİYATINA
GİRİŞ

METİNLERİN SINIFLANDIRILMASI/
İLETİŞİM VE ÖGELERİ

EDEBİYAT NEDİR?/ EDEBİYAT VE BİLİM/
EDEBİYATIN GÜZEL SANATLARLA İLİŞKİSİ

2. Ünite
Hikâye

hamle soruları

1

HAMLE-1

kuralı öğren!

Edebiyat; olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla, yazılı ya da sözlü bir şekilde ifade edilmesidir.

Sanat; bir duygu, tasarı, güzelliğin anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı veya bu anlatım sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılıktır.

Sanat, genel olarak iki gruba ayrılır: Zanaat ve güzel sanatlar. Yaratıcılık istemeyen, öğrenme yoluyla kazanılıp el becerisiyle geliştirilen, insanların maddeye dayanan gereksinimlerini karşılamak için yapılan işlere "zanaat" denir. Mermercilik, dokumacılık, çinicilik vb. Amacı insanda güzellik, coşku ve hayranlık uyandırmak olan, edebiyat, müzik, resim, heykel, mimarlık, tiyatro gibi türleri olan sanatlar ise "güzel sanatlar" olarak adlandırılır.

Duygu ve düşüncelerin ifade edilmesi farklı biçimler gösterince sanat ve edebiyat da kollara ayrılmaya başlamıştır.

Görsel Sanatlar: 1. Mimari, 2. Heykel, 3. Resim, 4. Hat

İşitsel (Fonetik) Sanatlar: 1. Müzik 2. Edebiyat

Dramatik Sanatlar: 1. Tiyatro 2. Dans 3. Sinema 4. Bale 5. Opera

Edebiyatın Bilimlerle İlişkisi

Edebiyat, toplum hayatında ve bireysel hayatta etkili olan bir sanat dalıdır. Etkisini bu şekilde gösteren edebiyat, başka sanat ve bilim dallarıyla da ilişki içindedir.

Edebiyat-Tarih İlişkisi: Tarihin edebiyat üzerindeki etkisine en güzel örnek tarihi romanlardır. Bu romanlar gerçeklere dayandığından tarihin insanlarca daha iyi anlaşılmasına yardımcı olur.

Edebiyat - Coğrafya İlişkisi: Edebi eserlerdeki "yer" kavramı coğrafya bilimi ile bire bir örtüşen bir yapıya sahiptir. Özellikle gezi yazıları oluşturulurken coğrafyadan yararlanılmaktadır.

Edebiyat - Sosyoloji İlişkisi: Değişik dönemlerde boy göstermiş toplumların yapıları hakkında bilgi edinebilmenin en güvenli yolu çoğu zaman edebiyat olmuştur.

Edebiyat - Psikoloji İlişkisi: Psikoloji, insan davranışlarını inceleyen bilim dalıdır. Bu incelemelerin sonuçları kullanılarak oluşturulan eserler, edebiyatın en değerli ürünleri arasındadır. Hatta başlı başına "psikolojik roman" adıyla bir roman türü dahi mevcuttur.

Edebiyat - Felsefe İlişkisi: Dünyada özellikle XIX. yüzyılın başlarında ortaya çıkan edebiyat akımlarının birçoğu da bu bilimden yararlanmıştır.

Edebiyat - Tıp İlişkisi: İnsan anatomisinin onun yaşam bakışını ve ruh hâlini de etkilediği düşünülerek eserlerdeki kahramanlar meydana getirilirken bu ilişki göz önünde bulundurulmuştur.

HAMLE-2

örneği incele!

Örnek:

Reşat Nuri Güntekin'in "Çalılık" romanı incelenirken yazarın içinde bulunduğu ruhsal durumu belirtmek için psikolojiden,
I
sanatçının yetiştiği sosyal çevreyi incelerken sosyolojiden,
II
yazarın etkilendiği akımları ve dünya görüşünü belirlerken felsefeden,
III
eserin yazıldığı dönemi incelerken tarih biliminden ve yazarın hangi
IV
kültürel yapıda yetiştiğini incelemek için de coğrafyadan yararlanır.
V

Bu parçada numaralanmış yerlerden hangisinde bir bilgi yanlışlığı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

Çözüm:

I, II, III ve IV numaralı bilim dalları için verilen açıklamalar doğrudur fakat V. bilim dalı bir yazarın "hangi kültürel yapıda yetiştiğini incelemek" amacı taşımaz, daha çok eserin mekan unsurunu yansıtma işlevi görür.

Cevap: E

HAMLE-3

bir de sen dene!

Aşağıda verilen bilgiler doğru ise yanına D yanlış ise Y yazınız.

- II. Selim Dönemi'nde İranlılarla yapılan savaşta yer alan vatansever asker Cezmi'nin başından geçenleri anlatan "Cezmi", ilk tarihi romanımız, edebiyat tarih ilişkisini örneklerdir. ()
- Seydi Ali Reis'in "Miratü'l-Memâlik"i ve Evliya Çelebi'nin "Seyahatname" adlı büyük yapıtı coğrafya ile edebiyat arasındaki karşılıklı ilişkiye en güzel örneklerdir. ()
- Divan edebiyatı sanatçılarından Nedim'in şiirlerinde dönemin eğlence hayatı ve toplumsal yapısı ile ilgili bilgi edinilmesi onun edebiyat - felsefe ilişkisini örnekler. ()
- Servetifünun sanatçısı Mehmet Rauf'un "Eylül" adlı eseri, edebiyat - sosyoloji ilişkisine örnektir. ()
- Dünyanın en büyük romancılarından sayılan Balzac'ın, birçok tıp kitabını okuduğu ve eserlerinde bu bilgilerden yoğun bir şekilde yararlandığı bilinmektedir, bu da edebiyat - tıp ilişkisine örnek olur. ()
- Edebiyat dille gerçekleştirilen güzel sanat etkinliğidir. ()
- Sanatlar; işitsel sanatlar, görsel sanatlar ve dramatik sanatlar şeklinde dallara ayrılmaktadır. Bu sanatlardan dramatik sanatlar harekete ve gösteriye dayalıdır. Bu sanatlara ritmik sanatlar da denir. ()

HAMLE-1

kuralı öğren!

Metinlerin Sınıflandırılması

Metinlerin sınıflandırılması belli ölçütlere göre yapılır. Metnin konusu, konuyu işleyiş biçimi, metinde kullanılan anlatım biçimleri ve düşünceyi geliştirme yolları bu ölçütlerden bazılarıdır.

Edebi (Sanatsal) Metinler

I. Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir)

II. Olay Çevresinde Oluşan Metinler

A) Anlatmaya Bağlı Metinler: 1. Hikâye(Öykü) 2. Roman 3. Masal 4. Fabl 5. Destan 6. Halk Hikâyesi 7. Manzum Hikâye

B) Göstermeye Bağlı Metinler: 1. Modern Tiyatro: a. Trajedi b. Komedi c. Dram 2. Geleneksel Tiyatro: a. Karagöz b. Orta oyunu c. Meddah d. Köy seyirlik oyunları

III. Öğretici Metinler

A) Gazete Çevresinde Gelişenler: 1. Makale 2. Deneme 3. Fıkra 4. Sohbet 5. Eleştiri 6. Röportaj 7. Mülakat 8. Haber yazısı 9. Monografi

B) Kişisel Hayatı Konu Alanlar: 1. Anı (Hatıra) 2. Gezi yazısı 3. Biyografi 4. Otobiyografi 5. Mektup 6. Günlük

İletişim Unsurları

a. Gönderici (Kaynak): Düşünceyi ileten, iletişimi başlatandır. **b. Alıcı:** Düşünceyi alan (iletinin sunulduğu) kişidir. **c. İleti (Mesaj):** Söz, yazı veya davranış yoluyla alıcıya aktarılan bilgi, duygu ve düşüncedir. **d. Kanal (Araç):** İletiyi alıcıya ulaştırmak için kullanılan somut araçlara denir. **e. Kod (Şifre):** İletinin aktarılması için kullanılan şifreleme sistemine "kod" denir. **f. Bağlam:** Ögeler arasındaki ilişkinin yani iletişimin gerçekleştiği ortama denir. **g. Dönüt:** Geri bildirim anlamına gelen dönüt, iletişimde alıcının iletiyi algılayıp algılamadığı hakkında bildirim vermektedir.

Dilin Kolları

Lehçe: Bir dilin tarihsel, bölgesel, siyasal sebeplerden dolayı ses, yapı ve söz dizimi özellikleriyle tarihin karanlık devrelerinde ayrılan koludur.

Şive: Bir dilin izlenebilen tarihi dönemlerinde ayrılmış koludur. Ayrılıklar, lehçede olduğu kadar fazla değildir.

Ağız: Ülke içinde, aynı dilin farklı konuşma şekilleridir. Yörelere göre söyleyiş farklılıkları vardır ama yazılış aynıdır.

Argo: Ortak bir dil kullanan aynı meslek ya da topluluktaki insanların kullandığı özel dil veya söz dağarcığına "argo" denir.

Jargon: Kimi çevrelerin kullandığı özel dil olarak tanımlanır. Genel olarak bu terim belli bir uğraş veya ilgiyi paylaşan kişilerin kullandığı dile karşılık gelir.

HAMLE-2

örneği incele!

Örnek:

Bir İstanbullu ile bir Adanalının konuşma farkına - - - -, bir Türk'le bir Türkmen'in konuşma farkına ise - - - - denir.

Bu cümlede boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) ağız – lehçe
- B) şive – lehçe
- C) ağız – şive
- D) konuşma dili – lehçe
- E) ağız – argo

Çözüm:

Ülke içinde, aynı dilin farklı konuşma şekillerine ağız denir. Buna göre bir İstanbullu ile bir Adanalı ülke içinde aynı dili farklı konuştuğundan ilk boşluğa "ağız" getirilmelidir. Bir dilin, izlenebilen tarihi dönemlerinde ayrılmış koluna "şive" denir. Buna göre Türk'le Türkmen'in konuşma farkı da Türkçenin tarihi dönemlerinde ayrılmış koludur ve ikinci boşluğa da "şive" getirilmelidir.

Cevap: C

HAMLE-3

bir de sen dene!

Aşağıda verilen bilgiler doğru ise yanına D yanlış ise Y yazınız.

1. Şive: Türkiyeli ile Azerbaycanlının Türkçeyi çok farklı şekilde konuşmasıdır. ()
2. "Bugün okulda yapamadığım soruları öğretmenime sordum." cümlesinde bağlam okuldur. ()
3. Bir dilin metinlerle takip edilmeyen dönemlerinde kendisinden ayrılan kollarına şive denir. ()
4. İletilerin aktarıldığı somut araçlara kanal denir. ()
5. İletişim; resim, şekil, çizgi gibi sembollerle kesinlikle gerçekleştirilemez. ()
6. Başlıca iletişim unsurları; belirti, belirtke, görsel gösterge ve simgedir. ()
7. "Öğretmen: Çocuklar konuyu anladınız mı?" cümlesinde öğretmen, göndericidir. ()
8. Bir köşe yazarının köşesinde geçen "Şehirlerde şiddet unsuru git-tikçe artıyor." cümlesindeki alıcı, köşe yazarıdır. ()

1. Edebiyat, bir coğrafya veya milletin, bir devrin, bir sanat veya edebiyat mektebinin edebî ürünlerinin bütününe verilen isimdir. Batı'da literatür kelimesi aynı zamanda, genel olarak herhangi bir alanda yazılmış eserlerin bütünü için kullanılmaktaysa da Türkçede edebiyat, bu anlamda yaygın değildir. Onun yerine Türkçede de literatür kelimesi tercih edilmektedir. Edebiyatın Batı dillerindeki karşılığında yazı kavramı mevcuttur. Böylece ilk bakışta edebiyatın yazılı metinleri çağrıştırdığı muhakkaktır. Bununla beraber yazının bilinmediği çağlarda destanların ve her devirde yazıya geçmemiş edebî ürünlerin bulunduğu düşünülerek bir sözlü edebiyatın varlığı da kabul edilmiştir. Batı'da güzel sanatlarla ilgili teorik konular geliştikçe edebiyat da bu sanatlardan biri olarak benimsenmiş, böylece edebiyatın diğer güzel sanatlarla ortak estetik prensipleri paylaştığına dikkat çekilmiştir. Buna göre her edebî eserin aynı zamanda bir sanat eseri olmasıyla, işlem-kaplam ilişkileri göz önüne alınarak sanatın tarihi, kaynağı, gayesi; din, ahlâk, felsefe, toplum vb. alanlarla ilgisi gibi problemler edebiyatın da problemleri olmuştur.

Bu paragrafta edebiyat ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Edebiyatın güzel sanatların bir kolu olduğuna
B) Aynı coğrafyada verilen eserlerin o coğrafyanın edebiyatını oluşturduğuna
C) Edebiyat kavramı içinde sözlü ve yazılı ürünlerin değerlendirildiğine
D) Sanatın problemlerine edebiyatın çözüm getirdiğine
E) Herhangi bir alanda yazılmış eserlerin tümünün literatür olarak tanımlandığına

2. **Güzel sanatlar ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Duygu ve düşüncelerin anlatımında estetik haz ön planda tutulur.
B) Oluşturulduğu toplumun köklerine bağlı kalarak toplumun sınırlarını aşar.
C) Sanat eseri gerçekliği içinde barındırıp bunu insanlığa sezdirmelidir.
D) Sanatçının nesnelliliğine saygı duyulup eserin özgünlüğü vurgulanır.
E) Sanat eserinin insanlarda bilinç uyandırma görevi de vardır.

3. Batı estetiğinde Hegel'in disiplinli bir program hâline getirdiği güzel sanatlar üç grupta sistemleşmiştir. Bu sanatlar basitten karmaşığa, somuttan soyuta, maddeden mânaya, faydalıdan güzele doğru sıralandığı takdirde - - - - her zaman zirvede görülür. O, hiçbir maddî malzemeye, alete, mekâna bağlı olmayan, tamamıyla zihnî bir sanattır. Duygu, düşünce ve hayalleri diğer sanatların ancak yoruma bağlı sembollerle ifade etmesine karşılık - - - - maddî dünya intibalarından bilinç, bilinçaltı, mistik ve metafizik boyutlara kadar insanî olan her şeyi apaçık veya alegorik-sembolik şekilde ifade edebilir; - - - -, diğer sanatlarla oranla bu gücünü ve zenginliğini kullandığı malzemenin "söz" olmasına borçludur.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisinin getirilmesi uygun olur?

- A) resim
B) müzik
C) heykel
D) tiyatro
E) edebiyat

4. Yalnız görüntüyle yapılan sanatlara plastik (görsel) sanat denir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi plastik sanatlardan biri değildir?

- A) Heykel
B) Tezhip
C) Mimari
D) Resim
E) Bale

5. Sanatın başlıca kaygısı, insanı insana anlatmaktır. Çağlar boyunca, sözle, renkle, ezgiyle, tüm sanat ürünleriyle insanın iç ve dış evreni yansıtılmak istenmiştir. Bu yüzden bir sanat dalı olarak edebiyatın birçok bilim dalından yararlanması ve onlarla ilişki içinde olması normaldir. Çünkü bütün bilim ve sanat ürünleri insan için vardır. Örneğin İhsan Oktay Anar'ın "Suskunlar" adlı romanında, karakterlerin ruhsal durumunu anlatmak için - - - -; anlattığı dönemin siyasi olaylarını belirginleştirmek için - - - -; kişilerin içinde bulunduğu toplumsal yapıyı anlatmak için - - - - bilimlerinden yararlandığı görülür.

Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangilerinin getirilmesi uygun olur?

- A) tarih - sosyoloji - psikoloji
B) sosyoloji - tarih - psikoloji
C) psikoloji - tarih - sosyoloji
D) sosyoloji - psikoloji - tarih
E) psikoloji - sosyoloji - tarih

1. Metinlerin sınıflandırılması ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Coşku ve heyecanı dile getiren metinler (şiiir), öyküleyici (anlatmaya bağlı) metinler (masal, fabl, destan, hikâye, roman), göstermeye bağlı metinler (tiyatro); sanat metinleridir.
- B) Sanat metinleri; edebî bir heyecan uyandırmak, estetik zevk ve anlayış kazandırmak amacıyla yazılır.
- C) Göstermeye bağlı metinler; tanıtmak, bilgi ve haber vermek, uyarmak, düşündürmek, kanıları değiştirmek, yönlendirmek gibi amaçlarla yazılır.
- D) Temelde şiiir ve düzyazı biçiminde gruplanan metinler; gerçeklikle ilişkileri, işlevleri, yazılış amaçları, hedef kitleleri, kullanılan anlatım biçim ve teknikleri vb. ölçütlere göre sınıflandırılabilir.
- E) Tarihî metinler, felsefi metinler, bilimsel metinler, gazete çevresinde gelişen metin türleri (makale, deneme, sohbet, fıkra, eleştiri, mülakat, röportaj, haber yazıları), kişisel hayatı konu alan metin türleri (anı, günlük, gezi yazısı, biyografi / otobiyografi, mektup); öğretici metinlerdir.

2. Bir kelimedede bir hecenin ötekilerden ya da bir cümlede bir kelimenin diğerlerine göre daha kuvvetli, daha yüksek sesle, belirgin söylenmesine - - - - denir.

Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) tonlama B) boğumlama C) duraklama
D) vurgu E) atlama

3. Aşağıdakilerin hangisinde verilen açıklama doğru değildir?

- A) Edebi eserlerde bilimsel gerçekliğe uyma zorunluluğu olmadığı gibi kişisel görüşleri nitelikli şekilde kullanabilme üslubun güzelliğini etkilemektedir.
- B) Hayatın içinde anlatılmaya değer her şey şair ve yazar tarafından edebiyata konu edilebilir.
- C) Roman, hikâye, tiyatro gibi metinler edebiyatta kurmaca metin diye isimlendirilir.
- D) Dize, ölçü, uyak gibi unsurlara dikkat edilerek yazılan metinlere mensur; düzyazı biçiminde yazılmış metinlere manzum eser adı verilir.
- E) Destan, masal, fabl anlatmaya bağlı metinler arasında yer alır.

4. Metinler, sanat metinleri (edebî metinler) ve öğretici (bilgilendirici) metinler olmak üzere ikiye ayrılır. Ayrıca sanat metinleri ve öğretici metinler de kendi içinde gruplandırılır.

Buna göre aşağıdaki metinlerden hangisi diğerlerinden farklı bir grupta değerlendirilebilir?

- A) Yazarken kitapları bir yana bırakır, aklımdan çıkarırım; kendi gidişimi aksatırlar diye. Gerçekten de iyi yazarlar üstüme fena abanır, yüreksiz ederler beni. Hani bir ressam varmış, kötü horoz resimleri yapar ve uşaklarına, dükkâna hiç canlı horoz sokmamalarını sıkı sıkı tembih edermiş, ben de öyle.
- B) Kod, iletinin özel bir tarzda düzenlenmiş hâlidir. İletişimin gerçekleşebilmesi için göndericinin ve alıcının aynı kodu bilmesi gerekir. Örneğin Türkçe konuşan bir kişinin iletisinin alıcı tarafından anlaşılabilmesi için alıcının da Türkçe bilmesi gerekir.
- C) Bir edebî eseri açıklamak ve yorumlamak için yazarın psikolojisini kaynak almak, esere dair bilinç eleştirisi yapmak ve buradan psikolojik bir harita çıkarmak, edebiyat eleştirisinin, disiplinler arasında kurduğu bağın gücünün artmasını sağlamaktadır.
- D) Edebiyatla bilim etkileşiminde varlıklarını sürdürür. Yazar bilimlere ait olguları, ilkeleri edebiyatın kuralları ve estetik kalıpları içinde araç olarak kullanır. Edebî eserler, bilimsel çalışmalara ilham kaynağı olabilir.
- E) Nihayet, bir gün, bu korktuğum, beklediğim, merak ettiğim hadise vuku buldu; Juju'nun zinciri, zencinin elinde kaldı. Köpek mancınıktan kurtulan bir taş gibi fırlamış, bir an içinde gözden kaybolmuştu. Arkasından yetişemediler, gittikçe uzaklaşan ve sokaklar arasında gittikçe sönerek akseden havlamlar, o kadar!

5. Aşağıdakilerin hangisinde verilen tanım parantez içindeki kavramla ilgili değildir?

- A) Bir dilin bir ülke sınırları içindeki farklı yerleşim bölgelerinde ses, şekil, söz dizimi ve anlamca farklılaşan konuşma biçimidir. (Şive)
- B) Bir dili toplum olarak konuşan ve yazarların hep birlikte uydukları, ağız özelliklerinden arındırılmış, belirli ölçü ve kurallara bağlı ortak dildir. (Standart / Ölçünlü Dil)
- C) Bir dilin, tarihî gelişimi içinde yazılı kaynaklarla izlenemeyen dönemlerinde ayrılmış kollarıdır. (Lehçe)
- D) Aynı meslek veya topluluktaki insanların ortak dilden ayrı olarak kullandıkları özel dil veya söz dağarcığıdır. (Jargon)
- E) Ortak dilden ayrı olarak belirli toplulukların ses, yapı, söz dizimi ve anlam bakımından farklılık gösteren dili veya kelime dağarcığıdır. (Argo)

1. Günlük hayatın anlaşma aracı olan dil, insanlık tarihi boyunca diğer güzel sanatların kullandığı malzemelerle karşılaştırılmayacak ölçüde büyük bir gelişme göstermiştir. Bütün kelime, terim, tabir, argo, özel meslek dilleri gibi sözlük çerçevesindeki zenginleşmenin dışında mecazlarla ve sanatkârların kişisel tasarruflarıyla âdeta sınırsız bir büyüme gösteren dil, bu gelişmesini hâlâ devam ettirmektedir. Ancak günlük konuşmada ve diğer alanlarda kullanılan dille edebî dil birbirinden oldukça farklıdır. Günlük dil en yalın ve doğrudan bir anlatımı gerektirirken edebî dil mecazi ve sembolik bir anlatımla gelişir. Bu husus günlük hayatta mecazların, edebî eserde de yalın ifadenin kullanılmayacağı anlamına gelmez. Yalnız kelimelerin sözlük anlamları edebî metinde birtakım sapmalara uğrar.

Bu paragrafta aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Konuşma dili ile edebi dilin birbirinden farklı olduğuna
B) Güzel sanatların malzemeleri arasında en fazla gelişme gösterenin dil olduğuna
C) Edebi metinlerde mecazlı ve sembolik anlatımın yaygın olduğuna
D) Dilin yabancı dillerin etkisinden korunduğu sürece gelişimini sürdüreceğine
E) Konuşma dilinde kelimelerin genellikle ilk anlamlarında kullanıldığına

2. Coğrafya, fizik, gökbilimi, sosyoloji, psikoloji, tarih, arkeoloji, felsefe gibi erişebildiği her kaynağa uzanır edebiyat yazarı. Belli sonuçları, bu sonuçlara götüren yöntemi halk için yorumlamak, halka açmakla görevlidir bu çeşit edebiyat. Halk diye nitelenenlerse, uzman olmayanların okuyucu çevresidir. Edebiyatta yapılan, bir dolaylamadır öyleyse. Bilgin önermelerini, bilimsel bir dildeki varsayımları, bilimce pekiştirmeleri, bilim yasalarını, tüm sorun-bağlamıyla, elden geldiğince anlayıp anlatmak, hâlkça anlaşılmasını sağlamak için kolaylaştırmaktır edebiyatçının başarısı.

Bu paragrafa göre edebiyat yazarının görevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Halk için yazdığı eserlere kendi yorumunu katmamak
B) Özgün bir üslup kullanarak halkın kendisini okumasını sağlamak
C) Bilimsel bilgileri halkın anlayacağı dil ve içerikle anlatmak
D) Uzmanı olduğu konuları halka aktarmak
E) Bilgilendirici metinler yazarak öğreticilik kaygısı gütmek

3. Aşağıdakilerin hangisinde verilen tanım parantez içindeki kavramla ilgili değildir?

- A) Kodlanmış iletiyi alan, ona anlam verip kodu çözen iletişim ögesidir. (Dönüt)
B) İletin alıcıya ulaşmasında kullanılan yol ve araçtır. (Kanal)
C) İletişimi başlatan ögedir. Amacına uygun bir bilgiyi, isteği, düşünceyi alıcıya gönderir. (Gönderici / Kaynak)
D) İletişime katılan ögelerin birlikte oluşturduğu ortamdır. (Bağlam)
E) İletin özel bir tarzda düzenlenmiş hâlidir. (Kod)

4. Bir dilin bilinen tarih süreci içindeki ses ve biçim farklılıklarına ----, dilin karanlık dönemlerinde ortaya çıkan kelime ve dil kuralları değişikliklerine ise ---- adı verilir.

Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) argo - şive B) şive - ağız C) jargon - ağız
D) şive - lehçe E) lehçe - şive

5. Ahmet Hamdi Tanpınar, bir konferansında ünlü romanına niçin Huzur adını verdiğini soran bir gazeteciye şu cevabı verir:

— Çünkü huzursuz bir dünyada yaşıyoruz. Çünkü insan kendisi ile barışık değil. Değerler karşısında ve insan karşısında yeniden düşünmeye mecburuz. Her şeyden şüphe ediyoruz ve huzursuzuz.

Bu parça iletişim unsurları bakımından değerlendirildiğinde aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) **Kaynak:** Gazeteci
B) **İleti:** Tanpınar'ın cevabı
C) **Alıcı:** Ahmet Hamdi Tanpınar
D) **Kod:** Türkçe
E) **Bağlam:** Konferans salonu

1. I. Bunu da doğal saymak gerekir. Çünkü bütün ulusların edebiyatlarında ilk ürünler şiir biçiminde oluşturulmuştur.
II. Bu konuda da türlü varsayımlar öne sürülmüştür. En yaygını şudur: İlkel toplum düzeninden kopma, yavaş yavaş doğadan ayrılmaya bireyciliğin belirmesine ve işbölümünün doğmasına yol açmıştır. Öte yandan değişim esasına dayanan bir alışveriş düzeni oluşmuştur.
III. Bu oluşum ortak bir yaratı olan şiiri de etkilemiş, onun top-
rağında yeni türler yeşermeye başlamıştır.
IV. Edebiyat ürünlerini yapısal özelliklerine, benzeşen ve benzeşmeyen yönlerine göre kümelendirme, adlandırma çalışmaları Aristo'dan, Eflatun'dan bu yana süregelmektedir.
V. Şiirden düzyazıya nasıl geçilmiştir? Düzyazının doğuşu nasıl olmuştur?
VI. Başlangıçta dilsel ürünlerin kümelendirim ve adlandırımı şiire göre yapılmıştır.

Yukarıdaki numaralanmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan üçüncü olur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. İyi bir anlatımda bulunması gereken özelliklerden biri açıklıktır. Açık bir anlatımda herhangi bir belirsizliğe, kuşkuya yol açacak ifadeye yer verilmez.

Buna göre,

- I. Adanın tenha yollarında gezerken aklıma geldikçe yazıyorum.
II. Güzel şiirlerdeki canlılık, hayatı yansıtmışından kaynaklanıyor.
III. Nasıl yazdığını ben de açıkça bilmiyorum.
IV. Doğa, tüm sanat dallarının ortak esin kaynağıdır.
V. Genç saçlarına ak düşmemiş, başarılı bir yazardı.

yargılarının hangilerinde anlatımda açıklık ilkelerine uyulmamıştır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve V E) IV ve V

3. Türkiye Türkçesinde son yıllarda özellikle televizyon, gazete ve internet başta olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçlarının güçlü etkisiyle konuşma dilinde var olan birçok unsurun yazı diline yansıtılmaya çalışıldığı görülmektedir. Örneğin "- - -" şeklindeki bir yazım bunun tipik bir örneğidir.

Aşağıdaki cümlelerden hangisi bu parçada boş bırakılan yere getirilemez?

- A) Şurdan gidersen daha çabuk evde olursun.
B) Bana köye gelmeni söyleseydin hazırlık yapardım.
C) Borcunu Burak'a ne zaman ödeyeceksen söyle.
D) Siz de Bursa'ya geliyorsunuz mu?
E) Bu saatte sokakta yalnız başına yapıyor?

4.

I.

Beton duvarlar arasında bir çiçek açtı
Siz kahramanısınız çelik dişliler arasında direnen insanlığın
Saçlarınız ızdırıp denizinde bir tutam başak
Ellerinizi kök salmış ağacıdır zamana
O inanmışlar çağının

Zaman akar yer direnir gökyüzü kanat gerer
Siz ölümsüz çiçeği taşırsınız göğsünüzde
Karanlığın ormanında iman güneşidir gözünüz
Soluğunuz umutsuz ceylanların gözyaşına sünger

II.

Astrobiyologlar, Güneş Sistemi'nin erken dönemlerinde Güneş günümüzdekinden daha soğuk olmasına rağmen Dünya'nın sıcak kalabilmesinin sebebinin atmosferdeki metan gazı olabileceğini belirledi. Güneş, yaklaşık 3 milyar yıl önce günümüzdeki-
nin dörtte biri kadar daha az ışık ve ısı yayıyordu. Bu durumun Dünya'daki suyun sıvı hâlde kalmasını dolayısıyla yaşama elverişli koşulların oluşmasını engellemiş olması gerekirdi. Ancak jeolojik kayıtlar o dönemde Dünya'nın günümüzdeki kadar hat-
ta daha sıcak olduğunu gösteriyor. Bu durum sönük genç Güneş paradoksu (FYSP) olarak isimlendiriliyor.

Bu metinlerin karşılaştırılması ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. metin edebî bir metinden, II. metin ise öğretici bir metinden alınmıştır.
B) I. metinde nesnellik, II. metinde öznellik hâkimdir.
C) I. metinde dil sanatsal işlevde, II. metinde ise göndergesel işlevde kullanılmıştır.
D) I. metinde hissettirme, sezdirme, ikinci metinde ise bilgi verme, haberdar etme esastır.
E) I. metin duygu, II. metin bilgi odaklıdır.

1. Bir roman yazarı, kahramanlarının yaşadığı olayları anlatırken onların ruh dünyalarını da ortaya koymak durumundadır. Bu durumda romancı - - - - biliminden yararlanır. İnsan davranışlarını iyi gözlemlemiş, bu bilimden yararlanmış bir roman yazarı, kişilerin ruh dünyalarını yansıtmada daha başarılı olur. Dostoyevski, "Suç ve Ceza"sındaki Raskolnikov'un işlediği cinayet karşısında yaşadığı ruh hâlini çok etkileyici bir biçimde anlatmıştır. Bu da yazarın - - - - biliminden yararlandığını gösterir.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) psikoloji B) sosyoloji C) felsefe
D) tarih E) biyoloji

2. Bir duygunun, tasarımın, güzelliğin vb. dışavurumunda, anlatımında kullanılan yöntemlerin tümüdür. Belli bir uygarlığın, belli bir dönemin anlayış ve beğeni ölçülerine göre oluşturulmuş anlatımdır. Tiyatro, bale, dans, resim vb. insanda coşku ve hayranlık uyandıran sanatlar güzel sanatlar olarak adlandırılır.

Aşağıdakilerden hangisi yukarıdaki parçada söz edilen güzel sanatlardan değildir?

- A) Edebiyat B) Müzik C) Resim
D) Kuyumculuk E) Mimarlık

3. Metinler sınıflandırılırken aşağıdakilerden hangisi göz önünde bulundurulamaz?

- A) İçeriği
B) Gerçeklikle ilişkisi
C) Oluşturan sanatçı
D) İmgeselliği
E) Dil yapısı

4. Sanat yapıtları, insanın maddi ve manevi birçok ihtiyacını karşılar. Bunların bir bölümü göze, bir bölümü de kulağa seslenir. Bu sanat dallarından şiir, edebiyat, müzik kulağa; resim, fotoğraf, mimari, heykel de göze hitap etmektedir. Bunlar arasında hem göze hem kulağa hitap eden sanatlar da vardır. Bunlar şunlardır: - - - -

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) Tiyatro B) Opera C) Bale
D) Müzik E) Sinema

5. Dil, insanların duygu, düşünce ve düşlerini; özlem ve isteklerini anlatma aracıdır. Kültür ise; dil, din, ülkü gibi ortak duygu ve düşüncelerin bizde yarattığı değişim ve bileşimdir. Bu nedenle dil bir ulusun temel taşıdır. Dil kültür değerlerimizi geleceğe taşır ve edebiyatın da temel ögesidir. Dil, edebiyatın temel ögesi; edebiyat, kültür birikiminin kendisidir. Görüldüğü gibi dil, kültür ve edebiyat birbirinin tamamlayıcısıdır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Dilin insanların beşeri duygu ve düşüncelerini anlatma unsuru olduğuna
B) Kültürün toplumsal değerlerimizin bir araya getirilmiş hâli olduğuna
C) Dilin bir milleti ayakta tutan temel unsur olduğuna
D) Dilin kültürel değerlerimizin taşıyıcısı olduğuna
E) Kültür unsurlarımızın sadece dille gelecek kuşaklara aktarılacağına

6. Aşağıdakilerden hangisi bilimsel eseri sanatsal veya edebi eserden farklı kılan özelliklerden değildir?

- A) Nesnelidir, ispat edilebilir.
B) Evrenseldir, ülkesinin sınırlarını aşmıştır.
C) Kuşkucu ve eleştireldir.
D) Akıl ve mantık ilkelerini kullanır.
E) Gerçek değil, kurmacadır.

1. Olay, düşünce, duygu ve imgelerin, insanlarda estetik duygular uyandıracak bir biçimde, dil aracılığıyla, söz ve yazıyla anlatımını amaç edinen sanattır. Bu sanatın kurallarıyla ve ürünleriyle uğraşan bilim koluna da edebiyat denir. Edebiyat; resim, müzik, mimarlık ve heykeltıraşlık gibi güzel sanatların arasında yer almaktadır. Edebiyat, okuyanda estetik duygular uyandırır. Nasıl ki bir resim, bir heykel, bir müzik insanda güzel duygular uyandırırsa edebiyat da diğer güzel sanat yapıtları gibi aynı amacı bir şiirle, bir öyküyle, bir romanla gerçekleştirir.

Bu parçaya göre "edebiyat" ile ilgili aşağıdaki cümlelerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Estetik haz uyandırmak amacıyla yazıldığına
B) Dil malzemesiyle sözlü ve yazılı olarak üretildiğine
C) Toplumun ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yazıldığına
D) Fikir, his ve hadiseleri anlattığına
E) Güzel sanatlar içinde yer aldığına

2. Göstermeye bağlı edebî metinler, bir olayı seyircinin önünde canlandırmak için oluşturulan metinlerdir.

Aşağıdaki metinlerin hangisi bu cümlede söz edilen edebî metinlerden değildir?

- A) Tiyatro B) Opera C) Bale
D) Meddah E) Masal

3. Aşağıdakilerden hangisi edebî eserin özelliklerinden değildir?

- A) Öğretme kaygısıyla yazılır, bu yönüyle diğer yazılı ve sözlü eserlerden ayrılır.
B) Hem somut hem soyut konuları ele alır, derinlemesine inceler.
C) Ait olduğu toplumun ve dönemin sosyo - kültürel yapısını yansıtır.
D) Sanatsal değer taşır ve okuyucuda estetik duygular uyandırır.
E) Ruha ve zekâyâ seslenen bir yapıya sahip olmasıyla diğer yapıtlardan ayrılır.

4. Edebiyat, duygu ve hayal dünyamızda özel etkiler uyandıran, sosyal bir çevrede hayat bulmuş ya da bulmakta olan sözlü ve yazılı eserlerin bütününe verilen addır. Kendimizi en güzel şekilde ifade etme yollarından biri ve güzel sanatların önemli bir kolu olan edebiyatın, malzemesi dildir.

Bu parçadan edebiyatla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Sanat ve imgelerle dolu ağır bir dili vardır.
B) Sözlü ve yazılı yapıtları kapsar.
C) İnsanın düş dünyasına seslenir.
D) Edebiyatın malzemesi dildir.
E) Güzel sanatların bir çeşididir.

5. I. Güzel sanalları öğretici metinlerden ayıran en önemli özellik, insanda coşku ve estetik haz uyandırmasıdır.
II. Edebiyat, zanaat olduğu için edebiyatta yarar sağlamak asıl amaç olarak her zaman birinci plandadır.
III. Sesle yapılan sanatlara fonetik sanatlar, görüntüyle yapılan sanatlara ise plastik sanatlar denir.
IV. Edebiyatın malzemesi kelimelerdir ve edebiyat dille gerçekleştirilen bir güzel sanat etkinliğidir.
V. Edebiyatın asıl amacı güzel sanatların en önemli ögesi olan estetik zevk duygusunu dil aracılığıyla gerçekleştirmektir.

Yukarıda verilen numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlışı vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. --- gibi metinler, bir olay veya durum çevresinde yer, zaman, kişi belirtilerek ve bir plan dahilinde olayların okuyucunun veya dinleyicinin zihninde canlandırılacak şekilde ifade edilmesiyle oluşur.

Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdaki yazı türlerinden hangisi getirilemez?

- A) Destan B) Müzik C) Halk Hikâyesi
D) Roman E) Masal

1. Edebi metinler, estetik haz uyandırmak üzere tasarlanmış yazılardır. Bu metinler, sanatlı ve imgeli anlatımlarla oluşur.

Aşağıdakilerden hangisi edebi metin niteliği taşır?

- A) Canlılarda bölünme konusunu anlatan metinler
B) Trafik kazasını anlatan bir haber metni
C) İç Anadolu'nun demografik yapısını anlatan metin
D) Makinelerin kullanma kılavuzları
E) Evlat sevgisini konu alan bir metin

2. Rum antik tiyatrosu, bir Osmanlı çinisi, bir Hint figürü farklı sanat anlayışlarının ürünleridir fakat bu yapıtların her birinde dünyanın neresinde olursa olsun tüm insanlar için ayrı bir güzellik, ayrı bir çekicilik bulunur. Burada tüm insanlığa hitap eden bazı estetik anlayışlar dikkati çeker. Bir sanat eserinin önemli niteliklerinden biri de budur.

Bu parçada güzel sanatların hangi özelliği üzerinde durulmuştur?

- A) Evrensellik
B) Özgünlük
C) Doğallık
D) Etkileyicilik
E) Faydacılık

3. Bir tarihi olayla o tarihi olayı konu alan roman arasında fark vardır. Biri olandır, yaşanandır, reeldir; diğeri, olanı kişinin yorumuna, algısına, zevkine, üslubuna ve içinde bulunduğu her türlü duruma göre değiştirerek yeniden ortaya koymadır. Yani sanat, doğanın olduğu gibi aktarımı değildir. Doğanın değiştirilmesiyle ortaya çıkar. Sanat bireysel bir üretilimdir, ortaya çıkan ürün orijinaldir.

Bu metinde güzel sanatların sözü edilen özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özgünlük
B) Öznellik
C) Etkileyicilik
D) Öğreticilik
E) Doğallık

4. Zanaatkâr, maddeyi, faydalı olsun diye; güzel sanatlar alanında eser veren bir sanatçı ise güzel ve özgün olsun diye işler. Bu amaç farklılığı güzel sanatlarla zanaatlar arasındaki ayrımın en yalın ifadesidir. Sanatın endüstriyel sanatlar ve güzel sanatlar şeklinde sınıflandırılmasında temel etken, ortaya çıkacak üründeki yaratıcılığın, özgün bir ifade edişin, biriciklik niteliğine sahip oluşun bulunup bulunmamasıdır.

Bu parçadan "sanat ve zanaat" la ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

- A) Zanaatın estetik haz uyandırmak amaçlı yapıldığı
B) Sanatın toplumsal fayda amaçlı yapıldığı
C) Zanaatın özgün ve benzersiz olduğu
D) Sanatın basmakalıp ve endüstriyel olduğu
E) Sanatın orijinal olduğu, zanaatın fayda amaçlı olduğu

5. I. Zengin kelime hazinesi vardır.
II. Sadece günlük dilde kullanılan kelimelerle yazılır.
III. Söz sanatlarına başvurulabilir.
IV. Dil bilgisi ve yazım kurallarına uyulur.
V. Argo ifadelerle fazla yer verilmez.

Edebiyatta iki ifade tarzı vardır: Sözlü ifade ve yazılı ifade.

Buna göre numaralanmış cümlelerden hangisi yazılı ifadenin özelliklerinden değildir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. I. Güzel sanatlar içinde yer alması
II. Kendine özgü kurallarının olması
III. Fonetik sanatlardan biri olması
IV. Her yazılı ve sözlü ifadenin, edebiyatın inceleme alanına girmesi
V. Konusunun insan olması

Numaralanmış ifadelerden hangisi edebiyatın özelliklerinden biri değildir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

1. Bir tarih, fizik, felsefe metni ile bir şiiri, romanı ya da hikâyeyi karşılaştırdığımızda edebiyatın ne olduğunu daha iyi anlarız. Birinci tür metinlerde temel amacın bir konuya açıklık getirmek, herhangi bir konuda bilgi vermek olduğu görülecektir. Ama edebiyat eserlerindeki temel amaç, bir konuda bilinmeyenleri açıklamak değil, herhangi bir iletiyi dilin olanaklarından yararlanarak etkileyici ve güzel bir şekilde anlatmaktır. Edebiyat, edebiyatseverde estetik duygular uyandırır. Nasıl ki bir yağlı boya resim, bir heykel, bir şarkı, insanda güzel duygular uyandırırsa edebiyat da diğer güzel sanat eserleri gibi aynı amacı bir şiirle, bir öyküyle, bir romanla gerçekleştirir.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

- A) Bilimsel eserlerin amacı, etkili ve estetik bir anlatım tarzı yalamaktır.
 B) Edebiyatın amacı, bir konuya açıklık getirmek ve okuru herhangi bir konuda bilgilendirmektir.
 C) Edebiyatın amacı etkili ve güzel anlatmak, bilimsel eserlerin amacı bilgi vermek ve açıklamaktır.
 D) Bazı bilimsel eserler, estetik duygular uyandırmak için tasarlanır.
 E) Sanat eserinin amacı insanda güzel duygular uyandırmak değil, fayda sağlamaktır.

2. I. Çağların değişmesiyle güzel sanatlardaki değişmeler arasında bir etkileşim vardır.
 II. Estetik ve etkileyicilik güzel sanatların en önemli özellikleri arasındadır.
 III. Sanat eserlerinin oluşturulması ve anlaşılması, akıl ve duyguyu yoluyla gerçekleşmez.
 IV. Güzel sanatlar; işitsel (fonetik), görsel (plastik) ve dramatik (ritmik) olmak üzere üç kola ayrılır.
 V. Sanat eseri, eseri oluşturan sanatçının düşünce dünyasından izler taşır.

Numaralanmış cümlelerde verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. I. Duyguların seslerle belirtilmesiyle – müzik
 II. Çeşitli oyun ve gösterilerle – tiyatro
 III. Yazı ve sözcüklerle – edebiyat
 IV. Duyguların taşa, tahtaya, kâğıda yansıtılması ile – mimari
 V. Maddelerin şekillenmesi ile – heykel

Numaralanmış oluşum ve sanat eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. I. Pantomim – bale
 II. Bale – heykel
 III. Heykel – opera
 IV. Mimari – pantomim
 V. Tiyatro – müzik

Numaralanmış sanat dallarından hangileri edebiyatla daha çok ilişkilidir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. I. Ritmik sanatların çoğunda fonetik öğeler de görev alır. Söz gelimi tiyatro, edebiyattan ayrı düşünülemez.
 II. Sözlerinin tümü ya da büyük bölümü şarkı olarak söylenen, müziğe uyarlanmış sahne yapıtı olan "opera"da müzik, edebiyat ve dans iç içedir.
 III. Hem ritmik hem fonetik özellik taşıyan sanatları "karma sanatlar" başlığı altında sınıflandırmak mümkündür.
 IV. Edebiyatın malzemesinin dil yani seslerden oluşan bir iletişim aracı olduğu göz önünde bulundurulduğunda edebiyatı ritmik sanatlar içinde ele almanın doğru olduğu da görülecektir.
 V. Duygu, düşünce ve hayallerin dil aracılığıyla güzel, etkili ve belli bir şekil içerisinde anlatılması sanatına "edebiyat" denir.

Numaralanmış cümlelerde verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Bir heykeltıraş da ağaca biçim verebilir, bir marangoz da. Fakat heykeltıraşın ağaca biçim verişteki ifade tarzı ile marangozun biçimlendirmesindeki ifade tarzı aynı değildir. Heykeltıraş, biçimlendirmesini alışılmışın dışında, yeni ve özgün bir biçimde yaparken marangoz alışılmış, bilinen veya tekrar edilen bir biçimlendirme yapar. Bu anlamda her ikisi de aynı malzemeyle ele alıp ona şekil vermesine karşın sadece heykeltıraş güzel sanatlar alanında eser veren bir sanatçıdır. Marangoz ise bir zanaatkârdır, tıpkı bir boyacı ve demirci gibi.

Bu parçadan

- I. Sanatın özgün olduğu
 II. Zanaatın tekrar ettiği
 III. Heykelin güzel sanatlardan olduğu

niteliklerinden hangileri çıkarılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) I ve II E) I, II ve III

1. I. Görevi ve işlevi
II. Tarihteki yeri ve önemi
III. Özgünlüğü ve farklılığı
IV. Öğreticiliği ve faydacılığı
V. Beş duyu organımıza seslenişi

Güzel sanatların sınıflandırılmasında etkili olan, numaralanmış yargılardan hangisidir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. (I) Dilin ve edebiyatın oluşmasında temel unsur bilgisidir. (II) İnsan dille çevresiyle iletişim kurar, insanlar dille birlikte bir edebiyat meydana getirirler. (III) İnsanlar duygularını düşüncelerini dille anlatırlar, bu da edebiyatı oluşturur. (IV) Edebiyat dili, dil insanı kapsar; bunların hepsini kültür kuşatır. (V) İnsan benliğini ve kimliğini sahip olduğu kültürü belirler. (VI) Edebiyat dili belirler, kültür edebiyatı oluşturur, edebiyat dili zenginleştirir, dil de insana yeni bir şekil verir.

Numaralanmış cümlelerden hangisinde bir bilgi yanışı vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. I. Güzellik
II. Evrensellik
III. Yaratıcılık
IV. Etkileycilik
V. Yararcılık

Numaralanmış kavramlardan hangisi güzel sanatların başlıca niteliklerinden biri değildir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Bir şairin şiiri başka bir şairin şiirinden oldukça farklı olabileceği gibi aynı şairin farklı zamanlarda kaleme alınmış şiirleri de birbirinden oldukça farklı özellikler gösterebilmektedir.

Bu cümlede edebî eserle ilgili hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Özlülüğü B) İnanırcılığı C) Tutarlılığı
D) Özgünlüğü E) Evrenselliği

5. I.
İnsan değil de ağaç olsam
Dallarımın arasından rüzgâr esse
Yapraklarım, çiçeklerim, meyvelerim olsa!
Mevsimleri yaşasam...

II.

Dünya küresel olduğu için, ufka baktığımızda önümüzde yer alan atmosfer katmanı, başucu (tepe) noktasına baktığımızda gördüğümüz katmandan çok daha kalındır. Bu sebeple ufka yakın cisimlerden gelen ışık, daha kalın bir atmosfer tabakasından geçmek zorunda kalır. Dolayısıyla ufka yakın bir cismin ışığı, mavî ışığını daha çok saçar, bu yüzden daha kırmızı görünür.

Bu metinlerin karşılaştırılması ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. metin edebî, II. metin ise öğretici bir metinden alınmıştır.
B) I. metin duygu, II. metin bilgi odaklıdır.
C) I. metinde dil sanatsal işlevde, II. metinde ise göndergesel işlevde kullanılmıştır.
D) I. metinde hissettirme, sezdirme, II. metinde ise fayda esastır.
E) I. metinde nesnel bir bakış açısı varken II. metinde öznellik söz konusudur.

6. İyi bir anlatımda bulunması gereken özelliklerden biri açıklıktır. Açık bir anlatımda herhangi bir belirsizliğe, kuşkuya yol açacak ifadeye yer verilmez.

Buna göre,

- I. Bayan tezgâhtardan yeni ürünlerin listesini istedi.
II. Bu sınıfın temizlenmediğini gösteriyor.
III. Sana dar gelmeyecek makberî kimler kazsın?
IV. Her gün yeni bir acıyla uyanırdım güne.
V. Afişler bir hafta sonra hazır olacak

yargılarının hangilerinde anlatımda açıklık ilkelerine uymamıştır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve V E) IV ve V

1. Edebiyatın başlangıcına ilişkin sorular, bizi, genelde sanatın başlangıcına götürmektedir. Sanatın doğuşuysa insanın yeryüzünde var oluşuna, insanın doğayla savaşımına dek uzanmaktadır. Doğayı dönüştürmeye yönelik, yaratıcı bir çalışmadır burada söz konusu olan. Ama insan bununla yetinmez, doğada bulunmayan nesnelere yapmaya başlar. Böylece araç yapımıyla karmaşıklaşan çalışma düzeni yeni bir etkileşim dizgesini de gerekli kılar ve dil ortaya çıkar. Araştırmacılara göre bu dil ilk aşamada müzik ve dansla birliktedir. Başka bir deyişle ritmik, ezgisel bir vurgu taşır, el kol hareketleriyle tamamlanır. İşte edebiyatın başlangıcını da bu aşamada aramak gerekmektedir. Çünkü onun anlatım aracı dildir. Toplumsal gelişime bağlı olarak dille birlikte serpilir, türlere ayrılır.

Bu parçada dilin hangi özelliğine değinilmemiştir?

- A) İnsanlık tarihi ile başladığına
B) Mücadeleci yapısına
C) Müzik ve dansla var olduğuna
D) Canlı olduğuna
E) Tek bir kaynaktan beslendiğine

2. Aşağıdaki sanat dallarından hangisi görsel sanatlardan biri değildir?

- A) Resim
B) Fotoğraf
C) Heykel
D) Mimari
E) Müzik

3. Leyla Hanım, akrabasına yarın eşiyile birlikte Boğaz'da balık tutmaya gideceğini söyler.

Leyla Hanım'ın akrabası aşağıdakilerden hangisini söylerse dili göndergesel işlevde kullanmış olur?

- A) Kandilli Rasathanesine göre yarın fırtına bekleniyormuş.
B) Harika bir fikir! Biz de gelebilir miyiz?
C) Olta takımını al da gel!
D) Belki sen de bu kararından vazgeçeceksin.
E) Boğaz gümüş bir mangal / Kaynatır serinliği

4. Bir dilin tarihsel, bölgesel, siyasal sebeplerden dolayı ses, yapı ve söz dizimi özellikleriyle tarihin karanlık devrelerinde ayrılan koludur. Coğrafi ve kültürel etmenler bu ayrılımda rol oynar. Çuvaşça ve Yakutça, Türkçenin - - - - .

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) lehçeleridir
B) ağızlarıdır
C) jargonudur
D) şivesidir
E) argosudur

5. Türkiye'de "gelirim" denirken Türkistan şivesinde "kelür men" denir. Azeri Türkçesi, Kazak Türkçesi, Kırgız Türkçesi, Türkçenin - - - - arasında sayılabilir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) şiveleri
B) ağızları
C) jargonu
D) lehçeleri
E) argosu

6. Sanat eserleri görsel (plastik), fonetik (işitsel) ve dramatik (ritmik) olmak üzere üçe ayrılır.

Aşağıda verilenlerden hangisi yukarıdaki sıraya göre bir örnek oluşturur?

- A) Edebiyat, sinema, resim
B) Mimari, edebiyat, tiyatro
C) Opera, heykel, müzik
D) Bale, sinema, hat
E) Dans, resim, tiyatro

1. İnsanların maddeye dayanan ihtiyaçlarını karşılamak için yapılan, öğrenimle birlikte deneyim, beceri ve ustalık gerektiren, el emeğine dayanan faaliyetlere ve işlere "zanaat" denir. Belli bir zanaatla uğraşan kişiye "zanaatkâr" ya da "zanaatçı" adı verilir. Zanaat el becerisi gerektirir, bir ustanın yanında öğrenilir. Demircilik, nalbantlık, kuyumculuk, kunduracılık birer zanaattır. Zanaatkâr, maddeyi faydalı olsun diye; güzel sanatlar alanında eser veren bir sanatçı ise güzel ve özgün olsun diye işler.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada söz edilen zanaatlardan değildir?

- A) Dokumacılık B) Terzilik C) Berberlik
D) Marangozluk E) Mimarlık

2. Sanatı bir yansıtma olarak yorumlayanlara göre edebiyat, dünyaya tutulmuş bir aynadır; toplumu, gerçekliği yansıtır. Dolayısıyla da insanı, yaşamı açıklar. Yansıtma kuramını benimseyen kimi düşünürlerse bunu yeterli bulmaz, edebiyatın eğitici bir nitelik taşıması gerektiğini öne sürerler. Onlara göre edebiyat yapıtı - - - - yansıtmakla yetinmemeli, toplumsal ya da siyasal açıdan insanları eğitmeli, bilinçlendirmelidir. Bu görüşlere bağlı olarak bir edebiyat yapıtının değerlendirilmesinde iki ölçüt geçerlidir: Gerçekliğin yansıtılışındaki başarı ve okur ya da toplum üzerindeki etkinin niteliği.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) hayali B) gerçekliği C) tarihi
D) psikolojisi E) sosyolojisi

3. Nusr-Et Steakhousa, çocuğunun isteği ile giden bir baba güzelce karnını doyurur. Ve garsondan adisyonu ister. Hesabın bir aylık maaşa denk geldiğini görünce son lokma babanın boğazında kalır.

Bu parçadaki iletişim öğeleri ile ilgili aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) Baba - Gönderici
B) Steakhouse - Bağlam
C) Garson - Alıcı
D) Son lokmanın boğazda kalması - Geri bildirim
E) Adisyon - Kanal

4. Giden gelmez imiş yalan dünyada
Hatır bilinir mi öbür dünyada
Küsmeye ne olur küsmeye fani dünyada
Dön kara gözlüm dön geri dön

Bu dizelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Halk edebiyatı verimidir.
B) Örnelemeye başvurulmuştur.
C) Sade ve içten bir söyleyişe sahiptir .
D) Devrik cümlelere yer verilmiştir.
E) Dil, sanatsal işlevde kullanılmıştır.

5. I. Şive: Bir dilin bir ülke sınırları içindeki farklı yerleşim bölgelerinde ses, şekil, söz dizimi ve anlamca farklılaşan konuşma biçimidir: Kayseri ağzı, Erzurum ağzı, Trakya ağzı...
II. Ağız: Bir dilin, yazılı kaynaklarla izlenebilen tarih gelişimi içinde ayrılmış kollarıdır. Azeri Türkçesi, Özbek Türkçesi, Türkmen Türkçesi vb.
III. Lehçe: Bir dilin, tarih gelişimi içinde yazılı kaynaklarla izlenemeyen dönemlerinde ayrılmış kollarıdır. Türk dilinin Çuvaş lehçesi ve Yakut lehçesi gibi.
IV. Jargon: Aynı meslek veya toplulukta bulunan insanların ortak dilden ayrı olarak kullandıkları özel dil veya söz dağarcığıdır.
V. Argo: Ortak dilden ayrı olarak belirli toplulukların ses, yapı, söz dizimi ve anlam bakımından farklılık gösteren dili veya kelime dağarcığıdır.

Numaralanmış cümlelerdeki bilgi yanlışlığının giderilmesi için hangi terimler yer değiştirmelidir?

- A) Şive - Ağız B) Lehçe - Şive C) Jargon - Lehçe
D) Lehçe - Argo E) Şive - Jargon

6. **Aşağıdakilerden hangisi ritmik sanatlara örnek gösterilemez?**

- A) Tiyatro B) Sinema C) Resim
D) Dans E) Bale